

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Факультет освітніх наук та мистецтв
Кафедра мистецтв

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри

«26» _____ 08 _____ 2025_ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Рисунок

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський) рівень _____

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка _____

(шифр, назва галузі)

Спеціальність: 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво) _____

(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма: Середня освіта (Образотворче мистецтво) _____

(назва)

Форма навчання: денна _____

(денна, заочна,)

2025 – 2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Рисунок» _____
(назва навчальної дисципліни)

розроблена на основі освітньо-професійної програми Середня освіта (Образотворче мистецтво) _____,
(назва ОПП)

навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня Перший (бакалаврський) рівень, за спеціальністю 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво) _____
(шифр і назва спеціальності)

Розробники: Геращенко Б.О. _____

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри
Мистецької освіти _____

Протокол від «26» _____ 08 _____ 2025 року № _____

Завідувач кафедри _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни «Цифрове мистецтво» для студентів спеціальності 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво) за Першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. – ЦДУ імені В. Винниченка, 2025. – 17 с.

✍ Геращенко Б.О., 2025 рік
✍ ЦДУ імені В. Винниченка,
2025 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 8	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка (шифр і назва)	Нормативна/ за вибором	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (назва)	Спеціальність: 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво) (шифр і назва)	Рік підготовки	
		3-й	—
Семестр			
Загальна кількість годин – 240		5-6-й	—
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Освітня програма: Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво) (шифр і назва)	Лекції	
		2 год.	—
		Практичні, семінарські	
		—	—
	Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський) рівень	Лабораторні	
		116 год.	—
		Самостійна робота	
		122 год.	—
		Індивідуальні завдання:	
		—	
		Вид контролю:	
		Екзамен	—

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета та цілі курсу.

Формування у студентів системних знань, практичних умінь та професійних навичок з академічного рисунку як основи образотворчого мистецтва та фундаменту для подальшого опанування спеціальних художніх дисциплін.

Завдання вивчення дисципліни.

Теоретичні завдання:

- освоєння фундаментальних закономірностей природних форм та їх художнього відображення
- вивчення принципів та методів реалістичного зображення об'ємних форм графічними засобами
- опанування теоретичних основ лінійної та повітряної перспективи
- вивчення пластичної анатомії людини та закономірностей будови людського тіла

Практичні завдання:

- оволодіння технікою лінійно-конструктивного рисунку
- розвиток навичок світлотіньового та тонального моделювання форми
- освоєння етапності виконання рисунку від ескізу до завершеного твору
- опанування різноманітних графічних матеріалів та технік

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- принципи та методи реалістичного зображення в академічному рисунку
- класифікацію та особливості різних видів рисунку (лінійний, тональний, світлотіньовий)
- закономірності лінійної та повітряної перспективи, їх практичне застосування
- основи пластичної анатомії людини та методику зображення фігури і окремих частин тіла

- виразні засоби рисунку та їх художні можливості
- етапність виконання рисунку та методичну послідовність роботи
- властивості та особливості застосування різних графічних матеріалів

Уміти:

- виконувати лінійно-конструктивну побудову простих та складних форм
- здійснювати світлотіньове та тональне моделювання об'єму
- застосовувати закони перспективи в практичній роботі
- зображувати фігуру людини з дотриманням пропорцій та анатомічних особливостей
- використовувати різноманітні графічні техніки та матеріали
- аналізувати та критично оцінювати художні роботи

Володіти навичками:

- професійного ведення рисунку від початкових етапів до завершення
- композиційного розміщення зображення в форматі
- передачі фактури та матеріальності предметів
- створення художнього образу засобами рисунку

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

Компетентності	
Інтегральні компетентності:	ІК1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій, положень і методів та характеризується певною невизначеністю умов.
Загальні компетентності:	ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

	ЗК9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК12. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. ЗК13. Здатність працювати в міжнародному контексті.
Фахові компетентності спеціальності (СК):	СК14. Розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища, володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки. СК15. Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки. СК16. Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та індивідуально-особистісних особливостей. СК17. Володіти різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах. СК18. Генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва. СК19. Здатність інтегрувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі. СК20. Здатність адаптувати творчу (індивідуальну та колективну) діяльність до вимог і умов споживача. СК24. Здатність проводити сучасне мистецтвознавче дослідження з використанням інформаційно-комунікаційних

	технологій. СК25. Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах. СК27. Здатність володіти знаннями й уміннями, спрямованими на досягнення успіху в професійній кар'єрі; враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, індивідуально-особистісних особливостей.
--	--

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

Програмні результати	ПРН01. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу. ПРН02. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях. ПРН05. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел. ПРН06. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах. ПРН08. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу. ПРН09. Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та
-----------------------------	---

	зарубіжний мистецький досвід.
	ПРН14. Трактувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функцію та естетичну специфіку у комунікативному просторі.
	ПРН15. Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.
	ПРН16. Розуміти вагому роль українських етномистецьких традицій у стильових рішеннях творів образотворчого, декоративного та сучасного візуального мистецтва.
	ПРН18. Формувати екологічну свідомість і культуру особистості, застосовувати екологічні принципи в житті та професійній діяльності.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	СР С		л	п	лаб.	інд.	СР С
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль І												
Тема 1. Малюнок голови людини з виразною анатомічною будовою		2		6								
Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 1.						6						
Тема 2. Малюнок черепа людини в трьох ракурсах: анфас, профіль або три чверті. Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону				18								

Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 2.						10						
Тема 3. Малюнок гіпсової моделі голови людини – екорше (анфас або три чверті). Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону				16								
Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 3.						10						
Тема 4. Зображення голови людини.				12								
Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 4.						12						
Тема 5. Малюнок голови натурника з чітко вираженим освітленням, з плечовим поясом із завданням портретної характеристики.				16								
Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 5.						12						
Разом за Модуль 1		2		68		50						
Модуль II												
Тема 1. Рисунок гіпсового зліпку кисті.				14		14						
Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 1.												
Тема 2. Зображення рук людини (кисті).				14		14						
Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 2.												
Тема 3. Портрет людини з акцентом на кисті рук.				20		20						
Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 3.												
Тематичні начерки та замальовки – 50/50 шт. Модуль 1/Модуль 2						24						
Разом за Модуль 2				48		72						

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

4.1.1 денна форма навчання

№	Назва теми	Кількість
---	------------	-----------

з/п		годин
1	Малюнок голови людини	2
	Разом	2

4.1.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Разом	

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

4.2.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Разом	

4.2.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Разом	

4.3. Теми лабораторних занять

4.3.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Малюнок голови людини з виразною анатомічною будовою	6
2	Малюнок черепа людини в трьох ракурсах: анфас, профіль або три чверті. Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону	18

3	Малюнок гіпсової моделі голови людини – екорше (анфас або три чверті). Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону	16
4	Зображення голови людини.	12
5	Малюнок голови натурника з чітко вираженим освітленням, з плечовим поясом із завданням портретної характеристики.	16
6	Рисунок гіпсового зліпку кисті.	14
7	Зображення рук людини (кисті).	14
8	Портрет людини з акцентом на кисті рук.	20
	Разом	116

4.3.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Разом	

4.4. Завдання для самостійної роботи

4.4.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1		
1	Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 1.	6
2	Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 2.	10
3	Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 3.	10
4	Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 4.	12
5	Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 5.	12
Модуль 2		
6	Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 1.	14
7	Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 2.	14

8	Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 3.	20
10	Тематичні начерки та замальовки – 50/50 шт. Модуль 1/Модуль 2	24
	Разом	122

4.4.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Разом	

4.5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни живопис передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально- пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп'ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань).

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, проектно-пошуковий, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування);
- практичні методи (вправи; практичні завдання).

2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;

- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

3. Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти. Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням принципів об'єктивності, індивідуального підходу, системності та всебічності.

Засоби оцінювання та методи демонстрації результатів навчання включають:

- Диференційований залік;

Використовуються методи контролю, як усні, так і письмові, які сприяють підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль спрямований на перевірку розуміння та засвоєння окремих частин навчального матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, а також здатності осмислити зміст теми.

Об'єкти поточного контролю включають систематичність та активність роботи на заняттях, виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюється рівень знань, продемонстрований у відповідях, активність під час обговорення питань на заняттях, результати практичної діяльності, тестування тощо.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю визначається викладачем.

Підсумковий контроль має на меті перевірку розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчо використовувати накопичені знання, а також уміння сформулювати власне ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни.

Цей підхід до організації навчання спрямований на розвиток творчого мислення та формування стійкого інтересу до предмета, що в кінцевому підсумку сприяє професійному становленню майбутніх фахівців.

Критерії оцінювання практичних робіт

А – студент досконало володіє теоретичним матеріалом, самостійно поповнює свої знання, розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни, дотримується методичної послідовності виконання зображення, уміє аналізувати закономірності лінійної та повітряної перспектив і застосовує їх під час зображення уміє аналізувати та передавати зображення у відповідності до положення предметів відносно лінії горизонту, добре розуміє форму предметів та передає її засобами малюнку, відповідно передає характер освітлення, світлотінь, тон, матеріальність, самостійно аналізує та komponує зображення в аркуші охайно та у відведений час виконує завдання

В – студент добре володіє теоретичним матеріалом, розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни, дотримується методичної послідовності виконання завдання, уміє аналізувати закономірності лінійної та повітряної перспектив і застосовує їх під час зображення уміє аналізувати та передавати зображення у відповідності до положення предметів відносно лінії горизонту, розуміє форму предметів та вправно її передає допускаючи лише незначні порушення, які самостійно виправляє, добре передає характер освітлення, світлотінь, тон, матеріальність, аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші охайно та у відведений час виконує завдання

С – студент орієнтується в теоретичному матеріалі, не завжди впевнено та відповідно застосовує поняття та терміни, дотримується методичної послідовності виконання завдання під керівництвом викладача, уміє аналізувати закономірності лінійної та повітряної перспектив і застосовує їх під час зображення, інколи допускає порушення лінійної перспективи, уміє аналізувати та передавати зображення у відповідності до положення предметів відносно лінії горизонту, інколи допускає помилки у зображенні предметів відносно лінії горизонту, розуміє форму предметів та вправно її передає допускаючи лише незначні порушення, які виправляє під керівництвом викладача, добре передає характер освітлення, світлотінь, тон, матеріальність, аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші під керівництвом викладача охайно та у відведений час виконує завдання.

Д – студент не завжди орієнтується в теоретичному матеріалі, не завжди впевнено та відповідно застосовує поняття та терміни, дотримується методичної послідовності виконання завдання під керівництвом викладача, не впевнено передає основні пропорційні співвідношення, допускає незначні помилки у передачі перспективних скорочень уміє аналізувати та передавати зображення у відповідності до положення предметів відносно лінії горизонту, інколи допускає помилки у зображенні предметів відносно лінії горизонту розуміє форму предметів та допускає порушення під час її графічного моделювання, допускає погіршеності в передачі

характеру освітлення, світлотіні, тону, матеріальності, аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші під керівництвом викладача виконує завдання у відведений час

Е – студент не орієнтується в теоретичному матеріалі, не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни, дотримується методичної послідовності виконання завдання під керівництвом викладача, допускається значних порушень в передачі основних пропорційних співвідношень, допускає помилки у зображенні предметів відносно лінії горизонту розуміє форму предметів та допускає значні порушення під час її графічного моделювання, допускає значні погрішності у передачі характеру освітлення, світлотіні, тону, матеріальності, komponує зображення в аркуші під керівництвом викладача не охайно і не у відведений час виконує завдання

FX – студент не орієнтується в теоретичному матеріалі, не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни, не дотримується методичної послідовності виконання завдання, допускається значних порушень в передачі основних пропорційних співвідношень, допускає значні помилки у зображенні предметів відносно лінії горизонту розуміє форму предметів та допускає значні порушення під час її графічного моделювання, допускається значних помилок у передачі характеру освітлення, світлотіні, тону, матеріальності, не вдало komponує зображення в аркуші не охайно, зі значним запізненням виконує завдання.

У разі, якщо здобувач подав декларацію про визнання результатів неформального та /або інформального навчання стосовно певного освітнього компонента ОП, оцінювання відбувається відповідно до Порядку визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в Центральнотраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка (затвердженого вченою радою університету, протокол № 9 від 26 грудня 2022 р.).

Результати навчання та компетентності, що можуть бути визнані в межах цього освітнього компонента, можна досягати та здобувати в системі неформальної освіти під час участі в тренінгах, майстер-класах, семінарах, вебінарах, дистанційних курсах, стажуваннях тощо, що підтверджено відповідним документом (дипломом, сертифікатом, свідоцтвом под.). – пункти 1.5, 1.6, 1.9, 1.10 названого Порядку.

4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю:

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									
Лабораторні роботи					Самостійні роботи				
Модуль 1									
Л1	Л2	Л3	Л4	Л5	CP1	CP2	CP3	CP4	CP5

10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
50					50				
100									
Модуль 2									
Л1	Л2		Л3		СР1	СР2	СР3		Начерки
15	15		15		15	15	15		10
45					45				10
100									

Підсумковий контроль

Шкала оцінювання тестових завдань:

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Основна:

1. Bammes Gottfried Bild einer menschlichen Figur / Ein Handbuch für Künstler, Lehrer und Schüler. – Berlin: Volk und Wissen, 1984.

2. Teabár Y. Anatómia művészeknek. – Budapest, 1999
3. Волкотруб І.Т. Основи художнього конструювання: Підручник для худ. навчальних закладів. - К.: Вища школа. Голов. видав., 1988. 191 с.

5.2. Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації до лабораторних та самостійних робіт.
2. Робоча програма
3. Наочний матеріал

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральнотукаїнському державному університеті імені Володимира Винниченка».

Примітки:

1. *Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом закладу вищої освіти і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролів.*
2. *Розробляється викладачем. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається на засіданні кафедри і затверджується завідувачем кафедри.*
3. *Формат бланка – А4 (210´ 297 мм).*